

Turkic Weekly

2016/21

Turkic Weekly 2016 13 (21) (28 Mart – 3 Nisan)

Turkic Weekly, Sizi Türk dünyasındaki son gelişmelerin nabzını tutmanıza yardımcı olacak haber kaynağıdır. **Turkic Weekly**, Türk dili konuşan ülkelerde cereyan eden kilit öneme sahip siyasi, sosyal, ekonomik ve bilimsel olaylar hakkında güvenilir bilgi ve güncel analiz sunmaktadır.

Bu haber bülteni **Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı** tarafından hazırlanmıştır.

NUCLEAR SECURITY SUMMIT

WASHINGTON 2016

NÜKLEER GÜVENLİK ZİRVESİ

31 Mart - 1 Nisan Tarihleri arasında Washington'da Nükleer Güvenlik Zirvesi yapıldı. ABD Başkanı Barak Obama'nın evsahipliğinde bu formatta yapılan dördüncü ve sonuncu olma özelliğini taşıyan nükleer güvenlik zirvesinin ilk üçü sırasıyla Washington (2010), Seul (2012) ve Lahey'de (2014) düzenlenmişti.

Zirveye 50'yi aşkın ülke devlet başkanının katılımı sağlanmış ve dünya güvenlik konusu en etkin uluslararası platformda müzakere edilmiştir.

Uluslararası terör örgütlerinin faaliyete geçtiği ve Avrupa, Türkiye, Pakistan ve diğer ülkelerde terör saldırılarının yaşandığı sırada düzenlenen zirvenin ana konusunu terörle mücadele oluşturmuştur. İlk açılış oturumunda "Nükleer güvenliğin pekiştirilmesinde ulusal eylemler" konusu üzerinde yoğunlaşırken, ikinci oturumda "Nükleer güvenlik alanında işbirliğini genişletme hususundaki ulusal adımlar" müzakere edilmiştir.

Zirvedeki ilk konuşmayı nükleer silahsız dünya oluşturma girişimcisi olan Kazakistan Cumhurbaşkanı N.Nazarbayev yaptı.

Zirve kararları dışında farklı ülke başkanları arasında yapılan görüşmeler de büyük önem taşımaktadır. 31 Mart'ta ABD, Japonya ve Güney Kore Devlet Başkanlarının bir araya geldiği üçlü görüşmede Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin tahripkâr eylemlerine mukavemet planları müzakere edildi. Kore yarımadasındaki durum ve Çin-Amerika işbirliği konusunu ele alan B.Obama ve Şi Jinping arasında da önemli görüşme gerçekleştirildi.

Rusya Devlet Başkanının zirveye katılmaması ise basın odaklandığı konulardan birini oluşturdu. Beyaz Saray Rusya Federasyonu yönetiminin zirveye katılmaktan vazgeçtiğini, bu şekilde tecrit siyasetini yürütmüş olduğunu ifade etti.

Nükleer zirveye Türk dilli devletlerden Azerbaycan Cumhurbaşkanı İ.Aliyev, Kazakistan Cumhurbaşkanı N.Nazarbayev ve Türkiye Cumhurbaşkanı R.Erdoğan katıldılar.

ZİRVE ESNASINDAKİ GÖRÜŞMELER

Nükleer güvenlik zirvesi çerçevesinde Washington'da Türkiye ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı'nın ABD yönetimiyle görüşmeleri gerçekleşti.

1 Nisan'da Zirve çerçevesinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ABD Devlet Başkanı B.Obama ile bir araya geldi. İki ülke başkanı uluslararası terör ve DAİŞ terör örgütü ile mücadele konusunu ele aldılar. Türkiye Cumhurbaşkanı Brookings Enstitüsü'nde yaptığı konuşmada Türkiye'nin Yakın Doğu'daki durum, Türkiye-Rusya ilişkileri ve Avrupa'daki mülteci krizi ile ilgili pozisyonunu açıkladı.

R.T.Erdoğan ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden ile görüşmelerde bulundu. Siyasetçiler görüşme esnasında Yakın Doğu'daki durumu ve terörle mücadeleyi ele aldılar. Taraflar Suriye krizinin siyasi çözümüne ulaşma gayretlerini müzakere ederek ülkedeki ateşkes rejimine destek bildirdiler. Joe Biden Türkiye'nin NATO müttefiki olarak ulusal güvenliğini sağlamanın metin taraftarı olduğunu ifade etti.

Aynı gün Washington zirvesi çerçevesinde B.Obama ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İ.Aliyev'in görüşmesi gerçekleşti. Görüşme esnasında iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerin yüksek düzeyinin altı çizildi, bölgesel işbirliğini geliştirme açısından ekonomi, enerji ve güvenlik alanındaki etkileşimin önemi vurgulandı.

İki ülke başkanı Azerbaycan-Ermenistan, Dağlık Karabağ çatışmasını söz konusu ederken bölgede barış ve istikrarın sağlanması için sorunun acil olarak çözülmesi gerektiğini belirttiler.

KAZAKİSTAN CUMHURBAŞKANININ YÜRÜTDİŐİ TEMASLARI

Geçen hafta Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in Belçika, ABD ve Küba Cumhuriyeti'ne temasları gerçekleşti.

N.Nazarbayev Belçika gezisi sırasında 22 Mart'ta Brüksel'de düzenlenen terör saldırılarından hayatını kaybedenler anısına Malbek Metro İstasyonuna çelenk bırakma törenine katıldı. Nursultan Nazarbayev Kazakistan'ın terörü şiddetle kınadığını ve Belçika halkının acısının paylaştığını belirtti. Yaralılara acil şifa, hayatını kaybedenlerin yakınlarına da taziye dileklerini ilettiler.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Belçika ziyareti esnasında Avrupa Birliği Konseyi Başkanı D.Tusk ve Avrupa Komisyonu Başkanı J.-C.Juncker ile görüşmelerde bulundu.

Nursultan Nazarbayev ABD ziyareti esnasında üst düzey görüşme ve müzakereler gerçekleştirdi. Kazakistan Cumhurbaşkanı nükleer güvenlik zirvesi çalışmalarına katıldı. N.Nazarbayev ve B.Obama'nın ikili görüşmesi sonucu taraflar Kazakistan ve ABD'nin nükleer güvenlik ve silahların yayılmaması hususunda işbirliği ortak bildirgesini imzaladılar. Belgede taraflar iki ülkedeki nükleer maddelerin güvenliğini arttıracak önlemler bağlamındaki somut adımları bildirerek belirtilen alanda fiili etkileşimin devamı konusunu desteklediklerini onaylamış oldular.

Zirve katılımcıları ayrıca Kazakistan topraklarında IAEA'nin düşük düzeyde zenginleştirilmiş uranyum bankasını kurma konusunu müzakere ettiler. Bu konuda taraflar İngiltere, Macaristan, Almanya, Ürdün, İspanya, Kazakistan, Kanada, Çin, Norveç, BAE, ABD, Filipin, Finlandiya, Fransa, Çek Cumhuriyeti, İsveç, Güney Kore ve Japonya Devlet Başkanlarının Ortak Bildirgesini kabul etmişlerdir.

N.Nazarbayev zirve çalışmaları çerçevesinde ayrıca bazı görüşmelerde bulundu. Kazakistan Cumhurbaşkanı Türkiye, Azerbaycan, Ürdün, Ukrayna, Ermenistan, Litvanya, Meksika, Şili, Hindistan, Singapur Cumhurbaşkanları ve ABD Dışışleri Bakanı J.Kerry ile görüştü.

Kazakistan Cumhurbaşkanı ABD ziyareti sırasında Carnegie Vakfı temsilcileri ile görüşmelerde bulundu. Vakıf Başkanı W.Burns ve N.Nazarbayev'in görüşmesinde ABD Eski Savunma Bakanı W.Perry, Eski Senatör S.Nunn, Kaliforniya Valisi J.Brown, CNN Kanalının Kurucusu T.Turner, Gap şirketinin eski yöneticisi E.Gast hazır bulundular. Görüşmede uluslararası gündem maddeleri ve küresel nükleer karşıtı hareket çerçevesinde Kazakistan ile ABD'nin işbirliği müzakere edildi.

Nursultan Nazarbayev yaptığı konuşmada güvenlik ve nükleer silahsız dünya tesisi konusuna değinerek "Merkezî Asya'da nükleer silahsız bölge oluşturarak istikrarlı dünya coğrafyasını kurmaya davet ediyoruz. Bu Avrasya, Güney Amerika ve Afrika'da altı nükleer silahsız bölge coğrafyasının genişlemesi demektir. Ağustos 2015 Tarihinde IAEA ile Kazakistan'da düşük düzeyde zenginleştirilmiş uranyum bankasının kurulması konusundaki anlaşma imzalanması bu bağlamda atılan önemli adımlardan biridir. Dünya kamuoyu küresel boyuttaki bu olayı atomun barışçı ve güvenli kullanımına yönelik alınan tedbir olarak değlendirmelidir." dedi

Kazakistan Cumhurbaşkanı ayrıca Kazakistanlı sporcu, profesyonel boksör Gennadi Golovkin ile yaptığı görüşmede Golovkin'i EXPO-2017 elçisi statüsünü alması ile kutlayarak sporcuya yeni rekor denemelerinde başarılar diledi.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Washington sonrasında Küba Cumhuriyeti'ne ziyarette bulundu. Küba temasları çerçevesinde Küba Devlet Konseyi ve Bakanlar Kurulu Başkanı Raul Castro ile görüşme gerçekleştirdi.

www.unesco.org

UNITED NATIONS HEADQUARTERS
High-Level Symposium

SYNERGIES ALONG THE SILK ROAD FOR AGENDA 2030

28 March 2016

Partners   Permanent Mission of Azerbaijan to the UN Permanent Mission of Kazakhstan to the UN Permanent Mission of Turkey to the UN

ULUSLARARASI TÜRK AKADEMİSİ BM'DE

28 Mart'ta Uluslararası Türk Akademisi tarafından New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde BM 2030 Gündemi için İpek Yolu Güzergâhındaki Sinerji konulu uluslararası sempozyum düzenlendi. Sempozyum çalışmalarına Birleşmiş Milletler üst düzey yetkilileri, uluslararası teşkilat başkanları, Türk Cumhuriyetlerinin BM nezdindeki Daimi temsilcileri, diplomatlar ve tanınmış bilim adamları iştirak etti.

Sempozyumun açılış töreninde Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Erjan Aşıkbayev Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in sempozyum katılımcılarına gönderdiği kutlama mesajını okudu.

Açılış töreninde konuşan BM Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC) Başkanı Oh Joon sempozyum çalışmalarına başarılar diledi. O.Joon yaptığı konuşmasında Merkezî Asya ülkelerinin kültürel mirasına değinerek istikrarlı kalkınma için ekonomi ve kültür alanlarında işbirliği yapmanın gerekliliğini belirtti.

Hazar Strateji Enstitüsü Yüksek İstişare Kurulu Başkanı Halil Akıncı'nın moderatörlüğünde yapılan "Uluslararası suçlar ve aşırıcılıkla mücadele çerçevesinde İpek Yolu üzerinde ve ötesinde küresel barış ve güvenliği artırmak" konulu ilk oturumda Türk Keneşi Aksakallar Konseyi üyesi, Prof. Dr. Adil Ahmetov, Hazar Strateji Enstitüsü Yüksek İstişare Kurulu üyesi Amiral Metin Ataç, Türk Kültür ve Mirası Fonu Başkanı Günay Efendiyeva, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Serdar Gündoğan, Madison-Wisconsin Üniversitesi Profesörü Uli Schamiloğlu ve Michigan Devlet Üniversitesi Avrupa, Rusya ve Avrasya Araştırma Merkezi Direktörü Norman Graham bildiriler sundu.

Aynı oturumda TÜRKSÖY Genel Sekreteri Duisen Kaseinov, Türk Keneşi Genel Sekreter Yardımcısı Abzal Saparbekuly, Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Profesörü Osmonakun İbrahimov, Michigan Devlet Üniversitesi Profesörü Timur Kocaoğlu, Hazar Strateji Enstitüsü Genel Sekreteri Haldun Yavaş ve Gelişmekte olan Ülkeler Araştırma ve Enformasyon Sistemi uzmanı, Prof. Ram Upendra Das konuşma yaptılar.

Sempozyum açılışında ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Ahmet Davutoğlu, BM Medeniyetler İttifakı Yüksek Temsilcisi Nassır Abdulaziz An-Naser'in ve BM'deki UNESCO Temsilcilerinin kutlama mesajları okundu. Bununla birlikte, sempozyum çerçevesinde Türk Akademisi Nobel Ödülü sahibi Aziz Sancar'a ve dünyaca ünlü akademisyenler Kemal Karpat ve Edward Allworth'a Altın madalyalar takdim etti. İpek Yolu ve üzerindeki Merkezî Asya ülkeleri hakkında araştırma çalışmaları sayesinde halklar arasındaki işbirliğini pekiştirmeye yaptığı katkılarından dolayı takdim edilen ödül sahipleri Türk Akademisi'ne en içten teşekkürlerini bildirdiler.

Sempozyum uluslararası teşkilat başkanları ve dünya kamuoyu tarafından yüksek not aldı. UNESCO New York Ofisi Direktörü Marie Paule Roudil "Kazakistan Cumhuriyeti'nin girişimi sayesinde Birleşmiş Milletler iki yıl önce kültürleri yakınlaştırma konusunda on yıllık gündem planını kabul etti. On yıla planlanan etninliklerin koordinasyon merkezi olarak UNESCO seçildi" dedi.

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye'nin önde gelen medya kuruluşları tarafından New York'ta düzenlenen sempozyumun önemi vurgulanarak canlı yayın aktarımı da yapılmış oldu.

Uluslararası sempozyum bitiminde tüm katılımcılara Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Darhan Kızıralı ve Türk Keneşi Genel Sekreteri Ramil Hasanov tarafından yemek verildi. Sempozyum TÜRKSÖY tarafından Nevruz münasebetiyle düzenlenen konserle tamamlandı. Konseri 20'yi aşkın ülke temsilcisi seyretti.

Uluslararası Türk Akademisi heyetinin ABD ziyareti çerçevesinde Akademi Başkanı Darhan Kızıralı ECOSOC Başkanı O.Joon ve BM Medeniyetler İttifakı Genel Sekreteri Nihal Saad ile görüşmelerde bulundu.

Uluslararası Türk Akademisi ABD ziyareti esnasında Michigan Devlet Üniversitesi ile ortaklaşa "Merkezî Asya: geçmişi, bugünü ve geleceği" konulu uluslararası konferans düzenledi. Michigan Üniversitesi Avrupa, Rusya ve Avrasya Araştırmalar Merkezi Müdürü Norman Graham, Üniversite Rektör vekili June Yuatt, Üniversite Profesörü Timur Kocaoğlu, Uluslararası İlişkiler Fakültesi Dekanı Steven Hanson'la birlikte, ayrıca Asya, Çin, Afrika ve Kanada Araştırma Merkezleri Müdürleri ile görüşmelerde ikili işbirliğini geliştirme yolları ve farklı alanları kapsayan ortak bilimsel projelerin yürütülmesi konusu ele alındı.

DAĞLIK KARABAĞ'DAKİ DURUMU

Azerbaycan Devlet Enformasyon Ajansı Azertag'ın haberine göre Ermenistan Silahlı Kuvvetleri 82 ve 120 mm'lik havan topu ve büyük kalibreli makineli tüfek kullanarak 2 Nisan günü gün boyunca ateşkesi cephenin farklı yönlerinde 127 defa ihlal etmiştir.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sosyal ve Siyasi konulardaki Yardımcısı Ali Gasanov'un bildirdiğine göre "Ermenistan'ın Silahlı Kuvvetleri 2 Nisan'ı 3 Nisan'a bağlayan gece top ve makineli tüfek gibi ağır silahlarla Azerbaycan köyleri ve yerleşim merkezlerini ateş altına aldı, askerî mevzilere de darbe yaptılar. Azerbaycan ordusu sivillerin güvenliği ve mevzilerin korunması için Ermenistan'ın Silahlı Kuvvetlerine karşı koyarak onların geri çekilmesini mecbur etmişlerdir."

Avrupa ülkeleri, ABD, Rusya ve diğer ülkelerin önde gelen medya kuruluşlarında yer alan haberlere göre cephede 2 gün boyunca çatışma yaşandı. Euronews'in bildirdiğine göre Azerbaycan 4 Nisan'da Dağlık Karabağ'da ateşkesin tek tarafı ilan edildiğini bildirmişti. Bu durum Ermenistan hükümeti tarafından onaylanmadı.

BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi ön verilere göre 30 askerinin ve 3 sivilin hayatını kaybettiğini, 200'den fazla kişinin de yaralandığını bildirdi. BM'nin verilerine göre Dağlık Karabağ bölgesinde 150 bin civarında kişi yaşamaktadır.

STEINMEIER ORTA ASYA'DA

Geçen hafta Almanya Dışişleri Bakanı Frank-Walter Steinmeier üç Orta Asya Cumhuriyeti'nde temaslarda bulundu. Steinmeier Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan'da görüşmeler yaptı.

Uzmanların görüşüne göre Almanya Dışişleri Bakanının yaptığı ziyaret bölge ülkeleri ile ilişkileri canlandırma amacını taşımaktadır. Görüşmelerde ayrıca ikili ilişkiler, terörle mücadele, bölgesel işbirliği ve AGİT çerçevesinde ekonomik etkileşim konuları ele alındı.

Steinmeier Özbekistan'daki temalarında Özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Karimov ile görüştü. Almanya basını Özbekistan'ın batı ülkelerinin Merkezî Asya'daki önemli ortaklarından olduğunu bildirmektedir. ABD Dışişleri Bakanı J.Kerry'nin geçen seneki temasları Semerkand'dan C5+1 mekanizmasının oluşturulması ile başlatılmıştı.

Kırgızistan'daki görüşmelerde 50 milyon Avro tutarındaki kredinin verilmesi ele alınmış, Tacikistan'da ise taraflar terörle mücadele, aşırı cılık ve komşu Afganistan topraklarından sızan tehlikeyle mücadele konularını müzakere ettiler.

Steinmeier Orta Asya gezisi sırasında sadece devlet kurumlarını değil, STÖ temsilcileri ile buluşma olanağına sahip oldu. Bölgedeki ülkelerde F.Ebert Vakfı, R.Luksemburg Vakfı, K.Adenauer Vakfı faaliyet sürdürmektedir.

Avrupa'nın ve Batı ülkelerinin Orta Asya bölgesine olan ilgisi artmaktadır. Steinmeier bölge ziyareti sırasında "Orta Asya büyük devletlerin menfaatlerinin bulunduğu stratejik öneme sahip bir bölgedir." dedi.

ÇİN BATI'YA YÖNELMEKTE

Geçen hafta Çin Devlet Başkanı Şi Jinping'in Çek Cumhuriyeti ve ABD'ye ziyaretleri gerçekleşti.

Avrupa'da Çin Devlet Başkanı Çek Cumhurbaşkanı Milos Zeman ile görüşmede bulundu. Bu görüşme sonucu taraflar Çin Halk Cumhuriyeti ve Çek Cumhuriyeti arasındaki stratejik ortaklık anlaşmasını imzaladılar. Bu belge ticari ve ekonomik, mali ve yatırım alanları ile sosyal alandaki ilişkilerin tesis edilmesini öngörmektedir.

Çin basınında yer alan haberlere göre son yıllarda Avrupa'da, özellikle Çek Cumhuriyeti'nde Çin yatırımının hacmi büyümekte. Çin Halk Cumhuriyeti bu yıl Çek Cumhuriyeti'ne ayrıca 4 milyara yakın ABD Doları tutarındaki yatırım yapmayı planlamaktadır.

İki ülke başkanı Çek otomobil üreticisi Skoda'nın Çin otomobil pazarına gireceği konusunda mutabakata vardı.

Şi Jinping'in ABD ziyaretinin programı da yoğun geçti. Çin lideri Washington'da nükleer güvenlik zirvesine katıldı.

Bunların dışında Nükleer Güvenlik Zirvesi çerçevesinde Şi Jinping ve Barak Obama arasında görüşme gerçekleşti. İkili görüşmenin gündem maddelerini Kore yarımadasındaki durum, ikili ekonomik bağlar ve uluslararası terörle mücadele oluşturdu. Çin Halk Cumhuriyeti ve ABD Devlet Başkanları Asya Pasifik bölgesindeki durumu da masaya yatırdılar.

Şi Jinping Güney Çin Denizi'ndeki tartışmalı adalar durumu ile ilgili "Çin Güney Çin Denizi bağlamındaki bağımsızlık ve ilgili haklarını kesin bir şekilde savunacaktır." dedi. Son zamanlarda Çin kara ve deniz kuvvetlerinin faaliyeti ile birlikte belirtilen bölgede tedirginliğin büyümesi de gözlenmektedir. Ayrıca Amerikan, Japon ve Güney Kore kara ve deniz kuvvetlerinin manipülasyonları sıklaşmış durumdadır.

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Devlet Başkanları tarafından 2010 yılında kurulan Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı, Türk dünyasının dillerini, kültürünü ve kadim çağlardan günümüze kadarki tarihini titizlikle ve kapsamlı bir şekilde inceleyen ve benzer konulardaki bilimsel araştırmaların koordinasyonunu üstlenen uluslararası örgüttür. Uluslararası Türk Akademisi, Türk dünyasının araştırma ve eğitim merkezleri arasındaki bilimsel işbirliğini teşvik etmektedir.

www.twesco.org | 57-49-86
57 Tauelsizdik caddesi, Barış ve Uyum Sarayı
Astana, 010000 | Kazakistan

 @intturkicacadem

 <https://www.facebook.com/International-Turkic-Academy-832484896847678/>